

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۷/۱۸

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۰/۱۲/۱۳

سیده نسرين هاشمی رشیدآباد^۱، احمد صالحی کاخکی^۲

بررسی فرم و نقش بخورسوزهای فلزی دوره سلجوقی ناحیه خراسان در موزه رضا عباسی

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی فرم و نقش بخورسوزهای فلزی دوره سلجوقی است تا از این رهگذر بتوان امکان احیای این اشیای فراموش شده را در دوره معاصر فراهم نمود. در این بین مطالعه بخورسوزهای موزه رضا عباسی به عنوان یکی از مجموعه‌هایی که تقریباً بیشترین و باکیفیت‌ترین بخورسوزهای فلزی دوره سلجوقی را در بین موزه‌های داخلی دارا است، ضروری به نظر می‌رسد. اطلاعات این پژوهش توصیفی-تحلیلی از طریق مطالعات تطبیقی و استفاده از اطلاعات صاحب‌نظران به دست آمده است. با بررسی نمونه‌های موجود می‌توان گفت بخورسوزها در این پژوهش از لحاظ فرم به چهار دسته گربه‌سان، پرندسان، بخورسوزهای دسته‌دار و بخورسوز با کلاهک نیمه‌گنبدی تقسیم می‌شوند که دو دسته اول در فرم بخورسوزها حضوری چشمگیر دارند. نقوش به‌کار رفته بر روی بخورسوزها به شش گروه اصلی یعنی نقوش گیاهی، هندسی، حیوانی، انسانی، ترکیبی و عجیب‌الخلقه، خطوط و کتیبه‌ها و شبه‌خطها و دو گروه غیراصلی یعنی نقوش حاشیه‌ای و پرکننده تقسیم می‌شوند که نقوش هندسی، انسانی، پرندگان و حیواناتی نظیر خرگوش و استفاده از خط که در تزئین سایر اشیای این دوره نیز دیده می‌شود، بخش عمده‌ای از نقوش بخورسوزها را به خود اختصاص داده‌اند.

کلیدواژه‌ها: بخورسوز، فلزکاری، دوره سلجوقی، خراسان، موزه رضا عباسی.

۱. مربی گروه آموزشی معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرستان اسلامشهر، استان تهران
E-mail: nasrin.akantos@yahoo.com

۲. استادیار دانشکده مرمت، دانشگاه هنر اصفهان، استان اصفهان، شهر اصفهان (نویسنده مسئول)
E-mail: ahmadsalehikakhki@yahoo.com